

СИСТЕМА ПРАВОВИХ ТРАДИЦІЙ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Вивченню правових традицій в юриспруденції приділяється все більше уваги. Серед українських учених, що займалися цією проблематикою, слід назвати Л. В. Авраменка, П. П. Богущького, В. В. Дудченко, М. В. Кравчука, М. І. Козюбру, Ю. П. Лободу, П. П. Музиченка, Ю. М. Оборотова, С. С. Павлова, П. П. Рабіновича, О. Ф. Скакун, Є. О. Харитонova та ін.

Збройні Сили України є організацією, що має власну систему правових традицій. Правові традиції українського війська слід розглядати в аспекті більш широкої категорії — «військових традицій». За сферами військової діяльності їх розподіляють на: бойові традиції; традиції військового навчання та виховання; традиції військового побуту.

Для Збройних Сил України найбільш значущими є бойові традиції. До основних бойових традицій Збройних Сил України можна віднести: патріотизм; вірність Військовій присязі, шанування Бойового Прапора та Прапора Військово-Морських Сил, захист бойових знамен у бою; взаємовиручка в бою; хоробрість і героїзм у битвах; віддання військових почесностей тим, хто загинув у бою; турбота про підлеглих; гуманне ставлення до переможеного противника і полонених тощо. Завдяки традиціям військового навчання та виховання забезпечується передача військовослужбовцям бойового досвіду, здійснюється їх морально-психологічна згуртованість, професійна підготовка до виконання навчально-бойових завдань. Основними традиціями військового навчання та виховання є: навчання тому, що необхідно на війні; сумлінність; взаємодопомога під час навчання; висока вимогливість командирів до підлеглих у поєднанні з турботою про них; свідомість військової дисципліни тощо. Військовий побут впливає на всі сторони військової діяльності: бойову підготовку, морально-психологічний клімат у військових колективах, стан військової дисципліни. Це обумовлює важливість військових традицій, існуючих у цій сфері. До них відносяться: підтримання військової честі, честі мундира; вміння воїнів стійко переносити труднощі військової служби; суворе дотримання внутрішнього порядку в частині; дотримання вимог військового етикету; шанування старшого за званням; лицарське ставлення до жінки тощо.

Багато з перелічених військових традицій знаходять своє пряме закріплення в нормах військового права, при цьому, вони набувають форми правових традицій.

На думку вчених, в основі військових традицій збройних сил лежать три ключові моральні поняття: патріотизм, військова гідність і обов'язок.

Патріотизм є цінністю високого порядку, визначаючим сенс і зміст військової професії. Не маючи цього почуття, неможливо бути захисником держави. Патріотизм військовослужбовців Збройних Сил України проявляється у виконанні військового обов'язку, Військової присяги, в якій безпосередньо говориться про вірність своєму народу. Вірність військовій присязі, хоробрість і дисциплінованість, повага честі і гідності будь-якої людини, у тому числі і переможеного противника, нормативно закріплені у ст. 11 Статуту Внутрішньої служби Збройних Сил України.

Багато правових традицій мають нормативно регламентований ритуальний характер. В умовах військової служби ритуали сприяють виділенню військовослужбовців в окрему соціальну групу, об'єднанню їх навколо одних і тих же цінностей, мають ідеологічний і виховний ефект.

Більшість військових ритуалів у Збройних Силах України офіційно закріплені у статутах, настановах, положеннях, інструкціях, наказах і директивах. До них належать, наприклад, ритуали, що здійснюються: під час урочистого складання Військової присяги; під час вручення Бойових Прапорів та орденів військовим частинам (кораблям); під час винесення Бойового Прапора військової частини (у Військово-Морських Силах Збройних Сил України — при підйомі і спуску Військово-Морського Прапора); при врученні військовослужбовцям державних нагород, заохочувальних відзнак Міністерства оборони України, вогнепальної та холодної зброї; при згадуванні на вечірній перевірці прізвищ військовослужбовців, зарахованих за здійснені ними подвиги до списків підрозділів навечно або почесними солдатами (матросами); під час урочистого заступання на бойове чергування; під час військових парадів і річних свят військових частин (кораблів); під час розведення та зміни варт; під час стройових оглядів, загальних батальйонних і полкових перевірок; під час звільнення з військової служби; під час зустрічі офіційних державних осіб і безпосередніх начальників; у процесі покладання вінків до пам'ятників і могил воїнів, які загинули в боях за Батьківщину; при відданні військової шани під час поховання тощо.

Слід зазначити, що правові традиції часто є формою прояву правових звичаїв. Військове право в Україні багато в чому зазнало трансформації від звичаю до статутного права. Усі звичаї нормативного характеру, які мали значення для вирішення питань боєздатності військових формувань, бойового застосування військ, знайшли своє закріплення в законах та у Статутах Збройних Сил, прийнявши письмову форму законодавчого акта, а також у нормах міжнародного гуманітарного права, трансформованих у національному законодавстві.

Значення правових традицій у Збройних Силах України має вираження в таких аспектах: по-перше, вони сприяють формуванню єдності і згуртованості військовослужбовців; по-друге, вони наказують військовослужбовцям, що тільки почали службу, підкорятися існуючим правилам і нормам поведінки; по-третє, вони вимагають очищення рядів Збройних Сил від тих осіб, які не дотримують або порушують традиції, сприяючи збереженню чистоти рядів військовослужбовців і особливо офіцерського корпусу; по-четверте, правові традиції синтезують і нормативно закріплюють усе краще, що є в цій корпорації. Правові традиції є важливим компонентом правової культури військовослужбовців, що відбиває її специфічні особливості. За допомогою правових традицій відбувається процес консервації і трансляції правового досвіду в армійському середовищі.

Таким чином, під правовими традиціями військовослужбовців Збройних Сил України слід розуміти такі, що історично склалися і передаються з покоління в покоління професійні і моральні правила, які стали звичаєм для поведінки військовослужбовців у бойовій обстановці і в мирний час і, як правило, закріплені у нормах військового права.

ЮДИН З. М.

Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
доцент кафедры теории государства и права, кандидат юридических наук

АНАЛИТИЧЕСКАЯ ФИЛОСОФИЯ КАК МЕТОДОЛОГИЯ ПРАВОВОГО КОНТРАКТИВИЗМА

Аналитическая философия стремится представить основные проблемы философского знания как языковые головоломки («помочь мухе найти выход из мухловки»), а саму философию — как метатеорию языка. Методы аналитической философии, разработанные усилиями стоявшего у его истоков Л. Витгенштейна, состоят в выявлении смысла, тождественности и применения слов. И если для раннего Л. Витгенштейна основным вопросом было то, каким образом связаны реальность и язык, то в его поздних работах ответ вырисовывается с присущей позитивизму простотой: смысл слова в том, для обозначения чего его используют (Витгенштейн Л. *Логико-философский трактат*. — М., 2011. — С. 469—471). «Не ищите смысл, ищите употребление!» — таков лозунг позднего Л. Витгенштейна и таков, следовательно, лозунг аналитической философии.

Для правового контрактivismа применение аналитической философии может стать действенным инструментом в деле постижения